

Joanna Tokarczyk

Koło Naukowe Bibliotekoznawców
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: jtokarczyk@us.edu.pl

Współautorstwo publikacji w wybranych polskich czasopismach z zakresu informatologii Kontynuacja badań za lata 2010–2015

Abstrakt: Celem artykułu jest zaprezentowanie badań przeprowadzonych w latach 2010–2015 z zakresu współautorstwa, obejmujących takie wyznaczniki, jak: liczba artykułów, objętość tekstów oraz afiliacje autorów w wybranych polskich czasopismach informatologicznych. Szczegółowej charakterystyce poddane zostały dwa krajowe czasopisma naukowe: „Praktyka i Teoria Informatyki Naukowej i Technicznej” oraz „Zagadnienia Informatyki Naukowej”. Na podstawie teoretycznych rozważań wskazano 4 problemy badawcze. W analizie bibliometrycznej wykorzystano zasadnicze rachunki matematyczne na bazie spisów treści oraz zawartości artykułów w periodykach. Badania dowiodły, że pojęcie współautorstwa w polskiej informatologii nie jest do końca znane, co zdają się potwierdzać obliczenia. Z kompletnego zestawienia wynika, iż w porównaniu z latami 2000–2009 tendencje publikacji wieloosobowych wzrosły o 5%. Wnioski pozwoliły na przedstawienie propozycji dalszych badań.

Słowa kluczowe: Bibliometria. Informatologia. Polskie czasopisma naukowe. Współautorstwo. Współpraca naukowa

Wprowadzenie

Początki czasopiśmiennictwa naukowego w formie regularnie ukazujących się periodyków sięgają przełomu XVI i XVII w. Przyjmuje się, że pierwszym europejskim czasopismem naukowym było wydawane w Paryżu od 1665 r. „Journal des Sçavans”, którego redaktorem

był Denis de Sallo (Nahotko, 2010, s. 30). Dzięki rewolucji technicznej oraz prężnemu rozkwitowi nauki artykuły z czasem stały się jednym z głównych nośników informacji bieżącej, przyczyniając się do łatwiejszego i częstszego publikowania. Jednocześnie powstało zjawisko współpracy w zakresie przygotowania tekstów. Współpracę publikacyjną praktykowali niemal wyłącznie francuscy chemicy w czasopiśmie z lat 1800–1830. Po I wojnie światowej nastąpił jej gwałtowny wzrost (Beaver, 2001, s. 367).

Jednym z pierwszych orędowników wieloautorstwa był Mapheus Smith. Jednak przeprowadzone przez niego badania wykazały, że kierunek ten jest zróżnicowany ze względu na obszar tematyczny oraz w kilku przypadkach nie wydaje się w ogóle znaczący (Katz, Martin, 1997, s. 4). Jeżeli współcześnie w biomedycynie, medycynie czy chemii standardem jest tworzenie artykułów przez zespoły naukowców, to w innych dyscyplinach, np. w socjologii, nadal przeważa tradycyjny model pojedynczego autorstwa, a w humanistyce jest on wręcz dominujący (Cronin, 2001, s. 559–563; Liu, 2003, s. 890–893; Nahotko, 2010, s. 71). Należy podkreślić, że współpraca w naukach ścisłych i humanistycznych jest inna ze względu na charakter odkryć i specyfikę paradygmatów. Nauki ścisłe aktualnie generują wiedzę, która znacznie częściej powstaje w wyniku wieloosobowych prac laboratoryjnych. Nauki humanistyczne są zaś raczej konsekwencją jednoosobowej działalności. Jeśli w fizyce dochodzi do wspólnego badania, znacznie częściej dąży się do interdyscyplinarności wyników. W szeroko pojętej humanistyce dominuje nurt indywidualnych dociekań i przemyśleń w wąsko wyspecjalizowanym gronie.

Wspólne publikowanie w czasopiśmie naukowych bywa wykorzystywane z różną częstotliwością, generując przy tym korzyści i straty. Do ograniczeń wynikających ze współpracy, a w konsekwencji do tworzenia wspólnego artykułu, można zaliczyć: konflikty wynikające z różnic efektywności pracy badaczy, wypracowywanie konsensusów i przyjmowanie uniwersalnych założeń, co bywa trudne do osiągnięcia. Należy dodać, że współpraca to proces czasochłonny, który wydaje się niewystarczający podczas zadań wymagających szybkiego podejmowania decyzji (London, 2012, s. 9). Do korzyści takiej współpracy zalicza się natomiast: rozwijanie umiejętności komunikacyjnych, sprzyjanie wieloobszarowości badania, możliwość uzyskania większej precyzji i wydajności poprzez kompetentny podział zadań, a także wzajemną weryfikację powstającego tekstu. Ponadto współautorstwo w dokumentach ciągłych zdaje się bardziej przekonujące podczas recenzji oraz akceptacji tekstów, być może ze względu na pogląd, iż

współautorskie publikacje zawierają bardziej rzetelne informacje, jako że podpisuje się pod nimi kilku badaczy oraz podawane są ich dane (Katz, Martin, 1997, s. 9), np. tytuł naukowy, dane instytucji czy notka biograficzna.

Znając zjawisko współautorstwa publikacji, postanowiono zbadać je na gruncie dziedzinowych czasopism z zakresu informatologii. Celem niniejszego artykułu jest omówienie współczynnika współautorstwa, stosunku objętości publikacji do liczby autorów, a także wykazanie obecności i typów afiliacji twórców wspólnych publikacji w wybranych polskich periodykach za lata 2010–2015. Inspiracją do badań była lektura artykułu Jacka Tomaszczyka (Tomaszczyk, 2014), który na podstawie danych pochodzących z czasopism bibliologicznych i informatologicznych, indeksowanych w bazie Cytowania z Bibliotekoznawstwa i Informatologii Naukowej CYTBIN, przedstawił stan współautorstwa w kraju i za granicą, obliczył średnią liczbę autorów artykułów zagranicznych w zależności od liczby stron i roku publikacji oraz zaprezentował wykorzystanie źródeł anglojęzycznych w bibliografiach załącznikowych polskich badaczy.

Kontynuacja tych rozważań zakłada podobną formułę, jednak przyjęte zostały inne kryteria doboru materiału badawczego. Zbierano go na podstawie spisów treści oraz zawartości dwóch polskich czasopism. W przypadku „Praktyki i Teorii Informatologii Naukowej i Technicznej” (dalej: PTINT)¹ materiały dostępne były na oficjalnej stronie internetowej czasopisma². Dane dotyczące „Zagadnień Informatologii Naukowej”

¹ „Praktyka i Teoria Informatologii Naukowej i Technicznej” jest kwartalnikiem wydawanym od 1993 r. przez Polskie Towarzystwo Informatologii Naukowej, mające swą siedzibę przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatologii Naukowej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Znajduje się w Części B Wykazu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w 2014 r. przyznano mu 6 punktów, w 2015 i w 2016 r. 8 punktów świadczących o spełnianiu krajowych standardów). Jego redaktorem naczelnym jest Diana Pietruch-Reizes, a w skład rady naukowej wchodzi przede wszystkim polscy i zagraniczni członkowie Polskiego Towarzystwa Informatologii Naukowej oraz pracownicy takich jednostek, jak: Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Warszawski, węgierski Szent István University. Redaktorzy współpracują z ośrodkami na całym świecie, zamieszczając artykuły zarówno w wersji polskiej, jak i angielskiej. Od 2009 r. kwartalnik publikowany jest *online* w wolnym dostępie.

² Oficjalna strona internetowa czasopisma PTINT: <http://www.ptin.org.pl/ptint.html>.

(dalej: ZIN)³ przygotowano na podstawie archiwum numerów Mediateki Uniwersytetu Warszawskiego⁴.

Wyjaśnienia wymaga również przyjęte na potrzeby artykułu określenie współautorstwa. Wynika ono ze współpracy badawczej, a ta jest obecnie jednym z kluczowych elementów kariery naukowej. Dzięki współautorstwu możliwe jest tworzenie wspólnych koncepcji, często rozwijanych w znacznie gruntowniejszy i szybszy sposób niż w przypadku badań podjętych jednostkowo. W dyscyplinach nauk humanistycznych coraz wyraźniej widoczne są dążenia do interdyscyplinarności, która wymaga obserwowania jednego zjawiska z wielu perspektyw. Dzięki pracy grupowej możliwe jest osiągnięcie wspólnego celu w postaci generowania nowej wiedzy naukowej (Katz, Martin, 1997, s. 11).

Na gruncie polskiej informatologii niezwykle trudno dotrzeć do pozycji analizujących zagadnienie współautorstwa, a w środowisku uczelnianym temat ten w ogóle nie jest podejmowany. Nie omawiano dotąd zjawiska współautorstwa z perspektywy pracownika informacji, bibliologa czy bibliotekarza. Przedstawiane tu, a właściwie kontynuowane problemy badawcze być może okażą się interesujące nie tylko dla przedstawicieli informatologii, ale i dla reprezentantów szeroko pojętych nauk humanistycznych. Gdy mowa o współautorstwie (ang. *co-authorship*), intuicyjnie ma się bowiem na myśli efekt przynajmniej dwuosobowej współpracy, powstałej w wyniku nawiązania komunikacji. Takie określenie jest niezbyt precyzyjne i zdarza się, że jest mylone z wieloautorstwem (ang. *multiple authorship*). Główną cechą odróż-

³ Początki półrocznika „Zagadnienia Informacji Naukowej” sięgają 1972 r. – stanowi on kontynuację wydawanego od 1962 r. „Biuletynu Ośrodka Dokumentacji i Informacji Naukowej PAN”. Od 1994 r. wydawcą ZIN pozostaje Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, natomiast współwydawcą Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego (obecnie Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW). Półrocznik indeksowany jest w Części B Wykazu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w 2014 r. przyznano mu 3 punkty, a w 2015 i 2016 r. – 8). Czasopismo tematycznie związane jest z informatologią oraz szeroko pojętymi naukami pokrewnymi – z perspektywy społecznej, technologicznej oraz infologicznej. Od 2013 r. redaktorem naczelnym ZIN jest Barbara Sosińska-Kalata. W skład rady naukowej wchodzi przedstawiciele takich jednostek, jak: Uniwersytet Warszawski, Politechnika Warszawska, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Śląski w Katowicach, a także liczni reprezentanci amerykańskich, francuskich i skandynawskich ośrodków naukowych. Na łamach czasopisma od numeru 2. z 2013 r. prezentowane są artykuły zagraniczne, istnieje także możliwość przeglądania treści w wersji *online* w mediatekach, bibliotekach cyfrowych oraz bezpośrednio w Archiwum Cyfrowym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

⁴ Archiwum numerów ZIN w Mediatece Uniwersytetu Warszawskiego znajduje się na stronie: <http://bbc.uw.edu.pl/publication/186>.

niającą utwór zbiorowy od utworu wspólnego jest brak zaistnienia pomiędzy twórcami porozumienia co do ostatecznego kształtu dzieła, który zależy w przeważającej mierze od wydawcy (Rodzeń, 2013). Różnica między współautorstwem a wieloautorstwem istnieje również w momencie nawiązania relacji nadawczo-odbiorczej. Intensywność komunikacji interpersonalnej między uczestnikami tworzenia dzieła zbiorowego, gdy redaktor organizuje oraz nadzoruje przebieg prac, jest znacznie mniejsza niż wtedy, gdy osoby współtworzące dzieło muszą mieć znaczny, najlepiej przenikający się i równy wkład w powstawanie publikacji. Obie sytuacje wywodzą się z nawiązania komunikacji na różnych poziomach. W artykule przybliżone zostaną analizy dotyczące współautorstwa jako rezultatu ścisłej komunikacji i współpracy naukowej, a najbardziej widoczną i możliwą do zbadania w kategoriach ilościowych jest współpraca, której efektem są wspólne publikacje naukowe (Tomaszczyk, 2014, s. 68).

Cel badania i zastosowane metody

W badaniach bibliometrycznych współpraca badawcza jest zazwyczaj mierzona przez współautorstwo (Laudel, 2002, s. 3), dlatego warto przejść do ilościowej interpretacji tego aspektu, uwzględniając dane pochodzące z wybranych periodyków informatologicznych. Celem badania było przeanalizowanie czasopism w odniesieniu do kilku obszarów, z których można wyodrębnić 4 pytania badawcze:

1. Jak często autorzy publikowali wspólnie?
2. Czy objętość prac współautorskich była większa niż objętość prac jednoautorskich?
3. Jakie instytucje reprezentowali pracownicy najczęściej podejmujący współpracę dotyczącą tworzenia wspólnych artykułów?
4. Jaki charakter miała współpraca badaczy podczas opracowywania artykułów współautorskich?

Odpowiedzi na te pytania poszukiwano poprzez ustalenie współczynnika współautorstwa, który jest stosunkiem liczby autorów do liczby artykułów w danym numerze. Zsumowaną liczbę autorów dzieli się przez zsumowaną liczbę publikacji. Wówczas wiadomo, ilu autorów przypada na jedną publikację co można zaprezentować w zaokrągleniu do dwóch miejsc po przecinku. Na przykład:

Nazwa czasopisma: „**Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej**” (PTINT)

Numer/rok czasopisma: **4/2011**

Liczba artykułów: **9**

Liczba artykułów współautorskich (w tym przypadku tylko posiadających 2 autorów): **4**

Liczba autorów: **17**

Współczynnik współautorstwa: **17 : 9 = 1,89**

W analizie wykorzystano spisy treści dostępne w PTINT oraz ZIN z lat 2010–2015, bez możliwości dogłębnej analizy, wyjaśniającej wkład poszczególnych autorów w powstawanie publikacji. Określono, ile artykułów, w tym współautorskich, opublikowano w danym numerze. Dzięki tym danym uzyskano stosunek liczby autorów do długości tekstów posiadających przynajmniej dwóch autorów. Objętość tych artykułów podliczano na podstawie ich numeracji, począwszy od stron z tytułami oraz abstraktami aż po podsumowania, nie uwzględniając bibliografii załącznikowych ani streszczeń w języku obcym. Stworzono także wykaz najczęściej pojawiających się instytucji zatrudniających pracowników będących autorami wspólnych tekstów, co pozwoliło określić, jaki rodzaj współpracy został podjęty przez współautorów. W badaniu uwzględniono nie tylko artykuły o charakterze naukowym, ale również wszystkie teksty zamieszczone w czasopismach z zaznaczonym autorstwem w spisie treści. W przypadku sprawozdań, recenzji i kronik wzięto pod uwagę nazwiska autorów zaznaczone w zawartości tekstów na początku lub na końcu, ale przed bibliografią. Z analizy wyłączono teksty anonimowe lub z akronimami, nie zanalizowano współautorstwa bibliografii, indeksów, skoroszytów, statutów, spisów treści, informacji dla autorów, tekstów od redaktorów, banerów promocyjnych, bilansów itp. Wynika to z założenia, iż są to jedynie pomocnicze, nie problemowe, materiały czasopism.

Wyniki analizy

Spośród 336 publikacji uwzględnionych w przeprowadzonych pomiarach 11,9% to artykuły współautorskie, z czego: 6,5% posiada dwóch, 2,4% trzech, a 3% czterech twórców i więcej. Średni współczynnik wspólnych prac wynosi 1,17. W porównaniu z badaniami z lat 2000–2009 liczba artykułów posiadających więcej niż jednego autora w periodykach informatologicznych wzrosła w ciągu 6 lat o ponad 2%.

Tabela 1. Współautorstwo w PTINT oraz ZIN w latach 2010–2015

Lata	PTINT			ZIN		
	liczba artykułów	liczba autorów	współczynnik współautorstwa	liczba artykułów	liczba autorów	współczynnik współautorstwa
2010	21	22	1,05	21	21	1,00
2011	22	26	1,18	18	19	1,05
2012	25	37	1,48*	20	23	1,15
2013	26	29	1,12	28	30	1,07
2014	27	34	1,26	29	32	1,03
2015	17	20	1,18	30	43	1,43
Średnia	23	28	1,21	24	28	1,12

* Wartości pogrubione to najwyższe współczynniki współautorstwa w badanych czasopismach.
Źródło: Opracowanie własne.

Prezentowana tabela 1 jest zbiorczym wykazem współautorstwa w PTINT oraz ZIN w latach 2010–2015. Kierunek publikowania artykułów w obu czasopismach ma generalnie charakter stały, w przypadku ZIN można zauważyć nieregularny wzrost wartości współczynnika współautorstwa. W PTINT publikowało łącznie 168 autorów, którzy napisali 138 artykułów w tym: 21 prac współautorskich (14 posiadających dwóch, 5 posiadających trzech oraz 2 posiadających czterech autorów). Średnia liczba wspólnych prac wynosi więc 1,21. Najwięcej artykułów (27) przypada na rok 2014, a najwyższe współautorstwo (1,48) widoczne jest w 2012 r. Liczba artykułów nie koreluje więc z najwyższym wskaźnikiem wspólnych prac, co oznacza, że w tym czasie opublikowano, co prawda, więcej tekstów, jednak nie były one tworzone przez więcej niż jednego autora.

W ZIN natomiast łącznie zanotowano 168 autorów, którzy opublikowali 146 artykułów, w tym w 18 prac współautorskich (14 posiadających dwóch, 3 posiadających trzech, 1 posiadająca czterech autorów). Średnie współautorstwo wynosi zatem 1,12. Najwięcej artykułów (30) oraz najwięcej wspólnych prac (43) przypada na rok 2015, zachodzi więc korelacja dwóch wskaźników liczbowych, wykazująca wzrost prac współautorskich.

Reasumując, średnia liczba autorów w obu czasopismach w latach 2010–2015 wynosiła 28, przy 23 artykułach w PTINT i 24 w ZIN. 15,79% prac w PTINT oraz 12,33% w ZIN stanowią teksty mające dwóch lub więcej autorów. Autorzy w tych czasopismach rzadko zatem podejmują współpracę publikacyjną. Warto zastanowić się, co jest tego przyczyną oraz w jaki sposób usprawnić proces częstszego współautorstwa w polskich periodykach informatologicznych.

Poszukując odpowiedzi na drugie pytanie (Czy objętość prac współautorskich była większa niż objętość prac jednoautorskich?), poddano analizie liczbę stron przypadających na tekst w obu periodykach.

Przyjmuje się, że średnia objętość artykułów naukowych to 20 stron maszynopisu (czcionka Times New Roman, wielkość 12, interlinia 1,5)⁵. W związku z tym 10 stron powinno stanowić minimum w przypadku jednoosobowej pracy. W tabelach 2 i 3 przedstawiono stosunek liczby twórców do objętości artykułów współautorskich w PTINT oraz ZIN w latach 2010–2015.

Tabela 2. Zależność liczby autorów do objętości artykułów współautorskich w PTINT w latach 2010–2015

Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej (PTINT) 2010–2015										
Liczba autorów w artykułach współautorskich	Objętość artykułu współautorskiego (liczba stron)									
	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2 autorów		✓ ✓	✓	✓ ✓ ✓ ✓	✓ ✓ ✓ ✓	✓	✓			✓
3 autorów		✓			✓ ✓	✓		✓		
4 autorów	✓				✓					

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3. Zależność liczby autorów do objętości artykułów współautorskich w ZIN w latach 2010–2015

Zagadnienia Informacji Naukowej (ZIN) 2010–2015														
Liczba autorów w artykułach współautorskich	Objętość artykułu współautorskiego (liczba stron)													
	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
2 autorów	✓			✓ ✓				✓ ✓					✓	✓
3 autorów			✓					✓	✓					
4 autorów				✓										

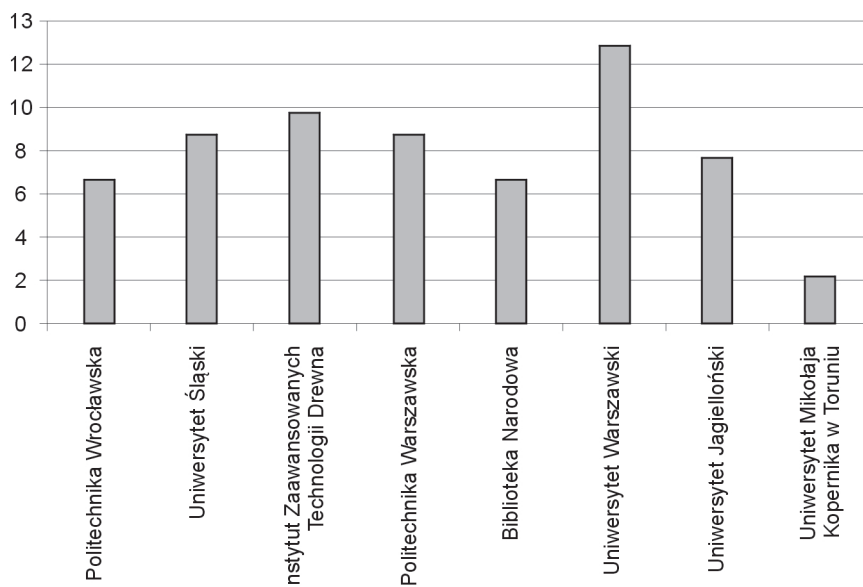
Źródło: Opracowanie własne.

W PTINT średnią preferowaną długością tekstu jest 9 stron i wartość ta dominuje w materiałach opracowanych przez trzech autorów (w przypadku dwóch twórców jest to 8 i 9 stronic). Najkrótsza jest 5-stronnicowa publikacja czterech autorów, a najdłuższa 14-stronnicowa

⁵ Wytyczne wskazane w czasopismach: „Bibliotekarz Lubelski”, „Hereditas Monasteriorum”, „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”, „Przegląd Biblioteczny”, „Przegląd Biblioterapeutyczny”, „Zagadnienia Informacji Naukowej” oraz „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi”.

praca dwóch autorów. W ZIN medianą objętości tekstu jest 14 stron, jako szczególnie wykorzystywany wariant w pracach dwóch i trzech twórców, oraz 10 stron w pracach dwóch i czterech twórców. Istotnie skondensowaną formę przybiera 7-stronicowa publikacja dwóch autorów, najdłuższą zaś w dwóch przypadkach 20-stronicowe opracowanie dwóch autorów. Warto dodać, że przy analizie publikacji ZIN nie wzięto pod uwagę 6 artykułów, ponieważ są to sprawozdania lub recenzje dwóch twórców, które zostały poddane innym kryteriom objętościowym. Według zaleceń ZIN takie teksty powinny mieć maksymalnie 7 stron. Po obliczeniu mediany tych 6 artykułów otrzymuje się średnią objętość 6,5 strony. Okazuje się więc, iż współautorskie prace, bez względu na formę, nie posiadają większej objętości, lecz utożsamiają się ze standardowymi kryteriami obowiązującymi w przypadku jednoautorskiego tekstu naukowego.

Kolejną tezą i pytaniem badawczym było to dotyczące afiliacji autorów wspólnych artykułów.

Wykres 1. Wykaz instytucji, których pracownicy najczęściej byli współautorami artykułów w PTINT oraz ZIN w latach 2010–2015

Źródło: Opracowanie własne.

Na wykresie 1 przedstawiono wykaz instytucji, których pracownicy najczęściej publikowali artykuły współautorskie w PTINT oraz ZIN w latach 2010–2015. Afiliacje pochodzące ze współautorskich teks-

tów w obu periodykach powtarzały się, choć z różnym natężeniem. W PTINT artykuły przynajmniej dwóch autorów były dziewięciokrotnie publikowane przez pracowników zatrudnionych w Instytucie Zaawansowanych Technologii Drewna z Krakowa, co daje 5% wszystkich autorów tego czasopisma. Z ZIN natomiast najliczniej współpracowali badacze z Uniwersytetu Warszawskiego (10 tekstów), stanowiący 6% autorów. Więcej niż jedną wspólną pracę mają na koncie uczeni z takich ośrodków jak: Uniwersytet Śląski w Katowicach (5), Uniwersytet Jagielloński (4), Politechnika Wrocławska (4), Politechnika Warszawska (3), Biblioteka Narodowa w Warszawie (3) oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (2).

Analizując zagadnienie rodzaju współpracy podjętej przy artykułach współautorskich, można wyróżnić trzy formy współautorstwa: instytucjonalne, międzyinstytucjonalne i międzynarodowe. Współautorstwo instytucjonalne obejmuje współpracę naukowców w tym samym ośrodku, na uczelni czy wydziale. W badanych czasopismach z reguły podawano jedną afiliację, dotyczącą wszystkich podanych autorów. Współautorstwo międzyinstytucjonalne występuje wtedy, gdy współpracujące jednostki reprezentują inne ośrodki na terenie tego samego kraju, a współautorstwo międzynarodowe – gdy pojawiają się afiliacje z całego świata. Najczęściej autorzy publikują wówczas w języku angielskim. W PTINT w 90% wspólnych artykułów rodzaj współpracy miał charakter instytucjonalny, w 5% – międzyinstytucjonalny i również w 5% – międzynarodowy. W ZIN w 61% przypadków stwierdzono formę instytucjonalną, w 33% – krajową, a w 6% – międzynarodową. Dowodzi to, że w latach 2010–2015 przywiązywano w nim większą wagę do promowania współautorstwa krajowego.

Podsumowanie

Współautorstwo w polskich publikacjach naukowych we wskazanych czasopismach nie przybiera zaawansowanej formy, jeśli za porównanie przyjąć zagraniczne czasopisma, w których współczynnik ten utrzymuje się na poziomie przynajmniej dwóch autorów na pojedynczy artykuł⁶. Okazuje się jednak, że zjawisko współautorstwa zaczyna się nieco nasilać w zestawieniu z wcześniejszymi wynikami, dowodzący-

⁶ Na przykład w 2012 r. „International Journal of Information Management” miał współczynnik współautorstwa na poziomie 2,36, a „Library and Information Science Research” – na poziomie 2,39.

mi, iż w latach 2000–2009 tylko 9% polskich publikacji miało dwóch lub więcej autorów (Tomaszczyk, 2014, s. 78). W ciągu kolejnych 6 lat tendencja ta w dwóch przebadanych periodykach zwiększyła się do 14%. Szczególny wpływ miał wzrost liczby artykułów współautorskich publikowanych w ZIN (2000–2009: 8 artykułów; 2010–2015: 18 artykułów). Dotychczas, co jest widoczne w analizie podjętej przez J. Tomaszczyka, 70% artykułów współautorskich z polskich czasopism z zakresu bibliologii i informatologii powstało w ramach współpracy między autorami tej samej instytucji. W świetle zaprezentowanych badań z lat 2010–2015 bilans jest podobny, ponieważ 77% artykułów powstaje dzięki rozwojowi współpracy o takim właśnie charakterze.

Zaprezentowane badania skłaniają do postawienia kolejnych pytań, nasuwają się bowiem refleksje dotyczące stanu wiedzy w kwestii współautorstwa w środowisku informatologów. Warto rozważyć możliwość rozwoju tego zagadnienia na kilku poziomach. Na podstawie materiałów obcojęzycznych celem badań należy uczynić metodologiczne ustrukturyzowanie problematyki współpracy, z wyróżnieniem wieloautorstwa oraz współautorstwa naukowego. Można również podjąć się rozpowszechniania idei współpracy wewnątrzgrupowej wśród młodych pracowników informacji podczas prowadzonych konsultacji i warsztatów. Warto też zastanowić się nad uproszczeniem możliwości podjęcia wspólnych przedsięwzięć laboratoryjnych na gruncie ekonomiczno-prawnym. Oczywiście należy zadbać także o kontynuację i poszerzanie badań, a także możliwie jak najczęstsze opracowywanie teoretycznych podstaw tego zagadnienia.

Literatura

- Beaver, D.D. (2001). Reflections on scientific collaboration (and its study): past, present, and future. *Scientometrics*, 52(3), 365–377. Pobrane z: https://www.researchgate.net/publication/242916168_Reflections_on_Scientific_Collaboration_and_its_study_Past_Present_and_Future (10.04.2017).
- Część B wykazu czasopism naukowych. Czasopisma naukowe nieposiadające współczynnika wpływu Impact Factor (IF) wraz z liczbą punktów przyznawanych za publikację w tych czasopismach z lat 2013–2016. Pobrane z: http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2017_01/fe2250172136f15056f2b49c9b-bde974.pdf (22.04.2017).
- Katz, J.S., Martin, B.R. (1997). What is research collaboration? *Research Policy*, 26(1), 1–18. Pobrane z: <https://pdfs.semanticscholar.org/2463/e5529e639545975e1359ecc1533ccd97bcc2.pdf> (01.03.2017).

- Komunikat MNiSW z dnia 2 czerwca 2015 r. w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych (2015). Pobrane z: http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2015_06/57d62136155875b12419981aa086b9f9.pdf (22.04.2017).
- Kulczycki, E. (2012). Komunikacja naukowa, czyli co? W: *Warsztat badacza*. Pobrane z: http://ekulczycki.pl/teoria_komunikacji/komunikacja-naukowa-czyli-co/ (20.01.2017).
- Kulczycki, E., Rozkosz, E.A., Drabek, A. (2016). Ocena ekspercka jako trzeci wymiar ewaluacji krajowych czasopism naukowych. *Nauka*, 1. Pobrane z: https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/14247/1/Nauka_2016_Kulczycki_Rozkosz_Drabek.pdf (20.01.2017).
- Laudel, G. (2002). What do we measure by co-authorships? *Research Evaluation*, 11(1), 3–15. Pobrane z: <http://www.laudel.info/wp-content/uploads/2013/pdf/journal%20articles/02%20measure%20coauthorship.pdf> (01.04.2017).
- London, S. *Collaboration and Community*. Pobrane z: <http://www.scottlondon.com/reports/collaboration.pdf> (20.03.2017).
- Nahotko, M. (2010). *Komunikacja naukowa w środowisku cyfrowym. Globalna biblioteka cyfrowa w informatycznej infrastrukturze nauki*. Warszawa: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Pobrane z: <http://bbc.uw.edu.pl/dlibra/doccontent?id=710&dirids=1> (20.01.2017).
- Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej. Pobrane z: <http://www.ptin.org.pl/ptint.html> (20.01.2017).
- Rodzeń, R. (2017). Utwór zbiorowy, a prawo autorskie. *SPrawnik.pl*. Pobrane z: <http://www.sprawnik.pl/artykuly,10223,16900,utwor-zbiorowy-a-prawo-autorskie> (22.04.2017).
- Tomaszczyk, J. (2014). Współautorstwo publikacji w wybranych polskich i zagranicznych czasopismach z zakresu bibliologii i informatologii. *Zagadnienia Informacji Naukowej*, 52(1), 2014, 67–79.
- Zagadnienia Informacji Naukowej. Pobrane z: http://www.sbp.pl/wydawnictwa/archiwum_cyfrowe?book_title=zagadnienia+informacji+naukowej (20.01.2017).

Joanna Tokarczyk

The Scholarly Circle of Library Scientists
Institute of Library and Information Science
University of Silesia in Katowice
e-mail: jtokarczyk@us.edu.pl

**Co-authorship of publications
in selected Polish informatological periodicals
Continuation of research covering the period 2010–2015**

Abstract: The purpose of the article is to present research, covering the period 2010–2015, in co-authorship, including the number of articles, the volume of the texts and the affiliation of the authors in selected Polish informatological periodicals. Two Poland-based scholarly periodicals were described in a comprehensive manner: “Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” [“The Practice and the Theory of Scholarly and Technical Information”] and “Zagadnienia Informacji Naukowej” [“The Problems of Scholarly Information”]. On the basis of theoretical considerations four research problems were indicated. The bibliometrical analysis used the fundamental mathematical calculations on the basis of tables of contents and the content of the articles in the periodicals. Research proved that the notion of co-authorship is not a completely familiar phenomenon, which seems to be confirmed by the calculations. One may infer from the complete register that in comparison with the years 2000–2009, the trends of multi-author publications increase by 5%. The conclusions enabled the presentation of suggestions for further research.

Keywords: Bibliometry/metrics. Co-authorship. Informatology. Polish scholarly publications. Scholarly collaboration

